

Družbeno upravljanje v prosveti

Sestav, število in organizacija šolskih odborov v Sloveniji

Po podatkih Zavoda za statistiko in evidenco LRS, ki je s posebno anketo zbral številne podatke o šolskih odborih na področju LR Slovenije, je bilo, ob koncu prvega polletja šolskega leta 1955-56 le 38 šol brez šolskega odbora. Šolskih odborov je bilo po isti anketi 1152. Anketa je zajela 98,9 odstotkov vseh šol v LR Sloveniji. Medtem so bili ustanovljeni šolski odbori tudi na ostalih šolah. Družbeno upravljanje v šolstvu je torej uveljavljeno v vseh vrstah šol. Omeniti je treba, da je bilo v LR Sloveniji na osnovi priporočila, ki ga je izdal Sekretariat sveta za prosveto in kulturo LRS avgusta 1954 ustanovljeno 683 šolskih odborov že pred izidom Zakona o vodstvu šol, kar pomeni, da je marca 1955, ko je izšel zvezi Zakon o vodstvu šol, delovalo že 46 odstotkov šolskih odborov. Najhitreje se je družbeno upravljanje uveljavilo na popolnih gimnazijah, pri katerih se odstotek šol s šolskim odborom že v prvem mesecu po izidu Zakona dvigne na 83 odstotkov. Upoštevali vse vrste šol pa je ob koncu šolskega leta 1954-55 delovalo že 78 odstotkov šolskih odborov. Večina šolskih odborov ima torej za seboj že eno leto dela in izkušenj.

Glade na socialni sestavi so v šolskih odborih delavci (industrijski, obrtni, poljedelski) zastopani le s 13,8 odstotka. Najmočnejši skupini tvorijo uslužbeni s 38,7 odstotka. Ostalih 16 odstotkov sestavljajo obrtniki, upokojenci, gospodinje itd. Med uslužbeni so šteti tudi prosvetni delavci, ki jih je glede na celotno število članov šolskih odborov 22,8 odstotkov. Glede na vrsto šol je seveda udeležba delavcev v šolskih odborih različna. Osnovne šole in nižje gimnazije imajo v šolskih odborih povprečno 13,5 odstotkov delavcev. To je razumljivo, ker so te šole večinoma v agrarnih predelih, kjer ni delavstva. Vajenske šole 18,2 odstotka, strokovne šole s praktičnim poukom 15,8 odstotka. Udeležba delavcev v šolskih odborih teh šol ni zadovoljiva in jo bo treba popraviti v korist številnih delavcev. Pri popolnih gimnazijah in srednjih strokovnih šolah pade odstotek delavcev na 6,1 odstotka. Odstotek prosvetnih delavcev je najvišji v popolnih gimnazijah, kjer jih je 25,6 odstotka, najnižji pa na osnovnih šolah s 17,5 odstotka. Razmeroma visok odstotek prosvetnih delavcev v šolskih odborih je razumljiv glede na to, da je po Zakonu o vodstvu šol poleg upravitelja (ravnatelja) šole izvoljen izmed učiteljev šole še najmanj en prosvetni delavec, kar pomeni pri 12 članskem odboru še 17 odstotkov. Udeležba kmetov je seveda zelo odvisna od tega, v kakšnem okolju je šola. Na osnovnih šolah jih je 39,4 odstotka, na nižjih gimnazijah 21,9 odstotka, pri ostalih šolah pa pade odstotek na 1,5 odstotka.

Sestav šolskih odborov po načinu izvolitve najbolj kažejo naslednji podatki:

Vrsta šole	imenujani od LO	delegirani od delav. svetov	izvoljeni na zboru volivcev	predstavljati in diskvalifik. odločena upravn. šole	dijaki
Osnovne šole	13,5 %	—	70,5 %	16,0	—
Osemletke	20,7 %	—	62,0 %	17,3	—
Nižje gimnazije	16,2 %	—	64,5 %	19,3	—
Popolne gimnazije	27,5 %	—	46,6 %	18,6	7,3
Vajenske šole	21,1 %	27,2 %	25,5 %	19,5	6,7
Strokovne š. s prakt. p.	16,7 %	30,8 %	23,3 %	22,8	8,9
Sred. strokovne šole	14,5 %	31,0 %	25,5 %	20,1	6,4

Celotno število članov šolskih odborov znaša 12.866, od tega je 26 odstotkov žensk. Najslabše so ženske zastopane pri strokovnih šolah s praktičnim poukom, kjer jih je le 11 odstotkov ter na Vajenskih šolah s 13 odstotki, medtem ko jih na osnovnih šolah deluje 28 odstotkov. Seveda je odstotek udeležbe žensk v šolskih odborih različni po okrajih. V okraju Koper imamo v šolskih odborih osnovnih šol 37 odstotkov žensk. Če upoštevamo, da je večina osnovnih šol v kmetijskih predelih, kjer se žene ne vključujejo v taki meri v javno življenje kot v industrijskih sredstvih, je ta odstotek že kar za-

dovoljiv. Po drugih krajih je odstotek žensk v šolskih odborih sorazmerno nižji.

vezgajne probleme kažejo posebno tisti člani šolskih odborov, ki sami nimajo otrok. Opaziti je tudi, da so politične organizacije ponekod premalo raztožile ljudem smisel družbenega upravljanja in da tega tudi niso stvorili prosvetni delavci. Zato članom šolskih odborov, kar velja posebno za manjše kraje, niso znane naloge družbenega upravljanja šolstva v vsej širini. Zaradi zanemarjanja svojih dolžnosti je bilo razrešenih 1 odstotek članov, iz drugih vzrokov pa 2,5 odstotka.

Visokošolski profesorji so kritično ocenili teze komisije za šolsko reformo

Zaključki diskusije društva visokošolskih profesorjev in znanstvenih delavcev

I. Zvezna komisija za reorganizacijo obveznega šolanja je pravilno ugotovila, da je sistem nižje gimnazije kot edine višje stopnje splošnoobveznega šolanja zgrešen. V tem tipu šol je uspevala v Sloveniji le približno ena četrtina učencev, približno trem četrtinam pa ta sistem ni dal tega, kar bi jim morala nuditi višja stopnja splošnoobvezne osnovne šole, to pa zato, ker so učenci zaostajali v prvih razredih in brez haska izgubljali leta do konca šolske obveznosti. K tej upravičeni kritiki bi pripomnili le to, da je nižja gimnazija kot edina višja stopnja splošnoobveznega šolanja nudila tudi učencem, ki so v njej uspevali, znatno manj kot bi mogla. Zaradi raznolike naderjenosti učencev niso mogli učitelji izkoristiti vseh možnosti pouka niti za tisti del učencev, ki imajo sposobnosti za nadaljnji študij na gimnazijah. Ob tem tudi ugotavljamo, da se je naše društvo izreklo proti uvedbi tega sistema že ob njegovem uvajanju leta 1950.

II. Povsem se strinjamo z zahtevami te komisije, naj splošna izobrazba daje učencem trden temelj socialistične družbene vzgoje in tudi osnovno znanje o uporabi tehnike v življenju. Sicer je še k temu treba pripomniti, da teze postavljajo splošnoobvezni osnovni šoli deloma previsoke cilje in prevelike zahteve glede na umske sposobnosti mladine do 15. leta. (Tako se n. pr. zahteva na več mestih in v raznih variantah — od te mladine »kritičnost«, »umska samostojnost«, sposobnost opazovanja in razumevanja tendenc družbenega razvoja, sposobnost temeljnih procesov, s katerimi se delovni človek ukvarja v svoji ožji praksi« itd.).

III. Če pa se, kakor je rečeno, strinjamo z osnovnimi cilji splošne izobrazbe, kot jih teze postavljajo, menimo, da je zaključek, ki ga avtorji teze izjavljajo, napačen. Zaključek namreč da bi zaradi tega skupnega cilja morala biti vsa osnovna, splošnoobvezna šola v vseh osmih letih v natelu povsod enotno urejena in za vse učence v bistvu enaka.

IV. Argument, ki se v tezah uporablja s posebnim poudarkom v korist enotne obvezne šole do 15. leta, je upravičena težnja po odpravi diskriminacije med otroki iz delavskih in kmečkih vrst ter otroki iz nameštenskih in intelektualnih krogov. Predlagana rešitev pa po našem mnenju z ene strani ne rešuje pravašnja diskriminacije med mestom in vasjo, z druge strani pa celo zaostruje diskriminacijo med otroki intelektualnih ali premožnejših krogov ter delavskimi in kmečkimi otroki.

IV. Argument, ki se v tezah uporablja s posebnim poudarkom v korist enotne obvezne šole do 15. leta, je upravičena težnja po odpravi diskriminacije med otroki iz delavskih in kmečkih vrst ter otroki iz nameštenskih in intelektualnih krogov. Predlagana rešitev pa po našem mnenju z ene strani ne rešuje pravašnja diskriminacije med mestom in vasjo, z druge strani pa celo zaostruje diskriminacijo med otroki intelektualnih ali premožnejših krogov ter delavskimi in kmečkimi otroki.

V. Znanjeje splošne ravni zahteve v višjih razredih enotne splošnoobvezne šole pa bo imelo še drugo, socialističnim težnjam komisije prav nasprotno posledico. Starši intelektualci, ki ne bodo zadovoljni z obsegom znanja, ki ga bo posedovala njihovim otrokom šola, bodo tem posledicam večje znanje (n. pr. jezikov itd.) sami, premožnejši ljudje, ki tega ne bodo zmogli sami, pa si bodo pomagali z inštruktorji. Zato se bo objektivna diskriminacija še povečala, kajti na univerzi bo o kvalifikaciji odločalo le še znanje, ne glede na način, kako si ga je študent pridobil; prav tako bo pri sprejemanju v službo odločala le sposobnost ne glede na način njene pridobitve. Povsem v nasprotju s težnjami naše socialistične ureditve bi se torej povečale možnosti za razvoj nekatere intelektualistične aristokracije, ki bi bila že po svojem poreklu v boljšem položaju. Edino uspešno sredstvo proti takemu razvoju je, da daje šola učencem čim več, vsekakor več kot more dati posameznik.

VI. Obstoje različnih tipov višjih razredov splošnoobveznega šolanja sem na sebi še ni diskriminacija. Diskriminacija nastane šele, če zahtevnejšo obliko te šole sposobni otroci nimajo vsi.

Z družbenim upravljanjem šolstva se bo ljudstvo seznanilo s težkim delom vzgojiteljev in šol in v važnosti prosvetnega dela ter bo potem znalo ceniti tudi učiteljski in vzgojiteljski poklic. Kakor hitro bo do tega prišlo, bo šolsko in izvenšolsko delo učitelja lažje in tudi bolj cenjeno in imeli bomo več učnih moči, ki bodo rade šle tudi na vas.

Zakaj ne gredo v pedagoški poklic?

Kmetije prosijo: dajte nam na šolo učitelja-moškega, ki nam bo znal svetovati tudi pri govedarstvu, ki bo znal našim otrokom vzbuditi veselje do kmečkega dela, ki bo znal naše otroke naučiti, kako se goji in cepi sadno drevje, izboljša zemlja, ki bo nudil človeku in živali prvo pomoč v nevarnostih. Ki mora okraj ustreči ljudem, če nima človeka, če ni učitelja, ki se kot kmečki sin na te stvari še kolikor toliko spozna, na je odšel v drug poklic, ker je videl, da v domači vasi vse in vsak vse zahteva, njegovega dela pa ne cenijo. Kako bo okraj ustregel podedelcu, če učiteljske vsega tega dijaka ne nauči, kmetijskih strokovnjakov pa po podeželskih občinih ni, iz mest jim je predalec. Naše učiteljsvo se zaveda, da tega ne zna in se takih krajev, kjer bi to radi od učitelja imeli, boji.

Cetrli vzrok je samota v številnih službenih krajih, katere se mlade učiteljske bojuje. Mladenka ostane brez družbe, postane v samotni vasi, kjer celodnevno počuje in so njeni samoti večeri. Iskati si začne prijatelja in moža, katerega dobi v preprostem kmečkem fantu. Vsa ta idila pa se kmalu razblini, ko življenje pokaže, da mož, ki ne razume pedagoškega dela svoje žene, je ne podpira in zvedbuja v nadaljnjem izobraževanju, temveč celo ubija v njej učiteljski idealizem. On zahteva ženo gospodinjico ali celo delavko, ne pa učiteljico in prosvetno delavko v kraju. Takih primerov imamo mnogo. Veliko je pri tem zakrivila prosvetna oblast, ki si zaradi pomanjkanja učitelstva ni mogla pomagati drugače, kot da je dala mladega človeka v samotni kraj.

Mnogo je bilo v zadnjem času storjenega za izboljšanje teh razmer: popravljene so šolske zgradbe in učiteljska stanovanja, elektrificirane so vasi, šole opremljene s radijskimi sprejemniki. Celodnevni pouk in pouk v kombiniranih oddelkih ter teža mesta se nagradujejo s posebnimi dodatki, enooddelčne šole so se skoraj povsod spremenile v dvoooddelčne; tako je delo lažje in v kraju zaradi dveh učnih moči bolj uspešno in kratkocoasno.

V gornjem je navedeno nekaj vzrokov, zakaj ne gredo učiteljski maturanti in pedagoški poklici in bo treba prav tako, kot pravi dopisnik B. L. v Slov. Poročevalcu za profesorje, tudi učiteljsko šolo izboljšati materialno pogoje za delo, ker sicer ne bomo dobili moškega učiteljskega naraščaja. Občine bodo morale graditi stanovanja za učitelje, ker se sedaj mnogo učiteljev vozi iz mest na službena mesta samo zaradi pomanjkanja stanovanj na deželi. Učitelji, ki zjutraj rano čaka v premaržen na avtobus ali vlak, se pripelje na službeno mesto in čaka na pouk v nepregreth učilnicah, ali pa se pripelje tik pred osmo in šolo in potem zopet hiti opoldne ali zvečer na vlak, ne more dati učencem tega, kar bi moral. Prav tako ne more spoznati učencev, staršev in se službenega kraja. Veliko je med temi vozači takih, ki jih raz-

mere ubijajo, ki bi radi stanovali v službenem kraju, dali učencem vse, kar vedo in znajo. Seveda so pa vmes tudi taki, ki jim stanovanjska stiska kar prav pride. Z gradnjo stanovanj pa bi ustregli prvim in vključili v pravilno delo tudi tiste, ki sedaj vršijo svoj poklic samo kot obrtniki.

Po dovršeni šolski izobrazbi imamo v šolskih odborih povprečno 59,1 odstotka članov, ki so izobrazili osnovno šolo; 15,2 odstotka članov z dovršeno nižjo srednjo šolo, 20,4 odstotka z dovršeno popolno srednjo šolo ter 5,3 odstotka članov, ki so dovršili fakulteto, visoko ali višjo šolo. Kot je to pričakovati imajo glede na šolsko izobrazbo najboljši sestav šolski odbori popolnih gimnazij in srednje strokovnih šol, ki imajo 35,2 odstotka članov z visoko ali višjo šolo, medtem ko jih v šolskih odborih osnovnih šol komaj 1,3 odstotka. Po drugi strani pa imajo osnovne šole 69 odstotkov članov z osnovno šolo, medtem ko jih imajo popolne gimnazije le 13,6 odstotka, srednje strokovne šole pa le 7,2 odstotka.

Drugi vzrok navajajo posebno možni: učiteljski prejemki so prenižki. Na deželi je prehrana draga, obleke in obutve se strga več, če si mora hribovski učitelj sam nositi življenjske in šolske potrebščine iz večjih prometnejših krajev na svoje službeno mesto. Tudi do pošte, občine in zdravniške pomoči je marsikdaj predalec, kar občini posebno učitelju z družino. Zato mnogi izjavljajo, da so kljub posebnim dodatkom za teža službena mesta raje z nižjimi prejemki v dolinskih predelih. Kot tretji vzrok navajajo nekateri, da niso usposobljeni za pouk na podeželskih šolah.

7. Pospešeni razvoj tehničnega in strokovnega šolstva se je kazal letos v celih vrstih vprašanih, ki so zadevala osnovnošolski in srednješolski pouk in ki so bila v večini primerov rešena v korist strokovnega šolstva.

8. Kljub vesplošni želji, da bi se učni načrti in programi razbremenili, se skoro povsod opazi uvajanje novih predmetov ali novih snovi. Z druge strani se ugotavlja, da pripisujejo vedno večjo važnost predmetom prak-

tičnega in koristnega značaja, tako v osnovnih, srednjih šolah in na učiteljskih.

9. Pomanjkanje učnega osebja še vedno čuti v mnogih državah (ta kriza zadeva ponekod srednje šolstvo, zlasti pouk matematike in naravoslovja). Vendar se položaj popravlja in vedno številnejše so države, kjer gledajo na položaj manj črnogledo.

Deset značilnosti šolstva na svetu

1. Močno poudarjeni razvoj upravnih oblasti, ki se kaže v ustanavljanju novih organov, in tudi v dvigavanju dosedanjih na višjo stopnjo.

2. Denarna sredstva, namenjena šolstvu, so se povečala za 10-11 odstotkov, to je približno toliko kot v letu 1953-54.

3. Prvič lahko beremo v nekem poročilu prosvetnega ministristva, da upajo v dveh, treh letih zadostiti vsem potrebam, če se obost šolskih gradenj ne bo zavrl. V celoti pa se občuti še hudo pomanjkanje, v nekaterih državah bolj v pogledu srednjih in strokovnih šol kot glede ljudskih šol.

4. Število dijakov se je pove-

čalo na vseh stopnjah šolstva. Odstotek povečanja znaša na srednjih šolah 8 odstotkov, na osnovnih pa 5-6 odstotkov.

5. Osnovno šolstvo, ki je bilo mnogo bolj utrjeno kot srednje šolstvo, je vendar letos v 15 državah doživelo šolsko reformo, v 1. 1953-54 pa le v dveh. V polovici držav so izvedli reforme učnih načrtov in programov (prejane leto tretjina držav).

6. Srednje šolstvo je še vedno »nevratilno področje« šolskega razvoja v svetu in je najbolj podvrženo spremembam.

7. Pospešeni razvoj tehničnega in strokovnega šolstva se je kazal letos v celih vrstih vprašanih, ki so zadevala osnovnošolski in srednješolski pouk in ki so bila v večini primerov rešena v korist strokovnega šolstva.

8. Kljub vesplošni želji, da bi se učni načrti in programi razbremenili, se skoro povsod opazi uvajanje novih predmetov ali novih snovi. Z druge strani se ugotavlja, da pripisujejo vedno večjo važnost predmetom prak-

tičnega in koristnega značaja, tako v osnovnih, srednjih šolah in na učiteljskih.

9. Pomanjkanje učnega osebja še vedno čuti v mnogih državah (ta kriza zadeva ponekod srednje šolstvo, zlasti pouk matematike in naravoslovja). Vendar se položaj popravlja in vedno številnejše so države, kjer gledajo na položaj manj črnogledo.

10. Šolanje osnovnošolskih učiteljev je še vedno v ospredju zanimanja šolskih oblasti. V resnici je isto število držav kot lani, kjer so podvzeli ukrepe za boljše pripravo učiteljev (ena država na tri), profesorjev (ena država na štiri) in učnih moči v strokovnem šolstvu (ena država na sedem). Tretjina držav je izboljšala plače učnemu osebju, in kjer doslej še ni bilo enako, so plače med obema spoloma, se pripravljajo ukrepi, da se plače izenačijo.

(Prevedo tiskanega poročila Mednarodnega šolskega biroja v Zenevi)

tičnega in koristnega značaja, tako v osnovnih, srednjih šolah in na učiteljskih.

9. Pomanjkanje učnega osebja še vedno čuti v mnogih državah (ta kriza zadeva ponekod srednje šolstvo, zlasti pouk matematike in naravoslovja). Vendar se položaj popravlja in vedno številnejše so države, kjer gledajo na položaj manj črnogledo.

10. Šolanje osnovnošolskih učiteljev je še vedno v ospredju zanimanja šolskih oblasti. V resnici je isto število držav kot lani, kjer so podvzeli ukrepe za boljše pripravo učiteljev (ena država na tri), profesorjev (ena država na štiri) in učnih moči v strokovnem šolstvu (ena država na sedem). Tretjina držav je izboljšala plače učnemu osebju, in kjer doslej še ni bilo enako, so plače med obema spoloma, se pripravljajo ukrepi, da se plače izenačijo.

(Prevedo tiskanega poročila Mednarodnega šolskega biroja v Zenevi)

tičnega in koristnega značaja, tako v osnovnih, srednjih šolah in na učiteljskih.

9. Pomanjkanje učnega osebja še vedno čuti v mnogih državah (ta kriza zadeva ponekod srednje šolstvo, zlasti pouk matematike in naravoslovja). Vendar se položaj popravlja in vedno številnejše so države, kjer gledajo na položaj manj črnogledo.

10. Šolanje osnovnošolskih učiteljev je še vedno v ospredju zanimanja šolskih oblasti. V resnici je isto število držav kot lani, kjer so podvzeli ukrepe za boljše pripravo učiteljev (ena država na tri), profesorjev (ena država na štiri) in učnih moči v strokovnem šolstvu (ena država na sedem). Tretjina držav je izboljšala plače učnemu osebju, in kjer doslej še ni bilo enako, so plače med obema spoloma, se pripravljajo ukrepi, da se plače izenačijo.

(Prevedo tiskanega poročila Mednarodnega šolskega biroja v Zenevi)

tičnega in koristnega značaja, tako v osnovnih, srednjih šolah in na učiteljskih.

9. Pomanjkanje učnega osebja še vedno čuti v mnogih državah (ta kriza zadeva ponekod srednje šolstvo, zlasti pouk matematike in naravoslovja). Vendar se položaj popravlja in vedno številnejše so države, kjer gledajo na položaj manj črnogledo.

10. Šolanje osnovnošolskih učiteljev je še vedno v ospredju zanimanja šolskih oblasti. V resnici je isto število držav kot lani, kjer so podvzeli ukrepe za boljše pripravo učiteljev (ena država na tri), profesorjev (ena država na štiri) in učnih moči v strokovnem šolstvu (ena država na sedem). Tretjina držav je izboljšala plače učnemu osebju, in kjer doslej še ni bilo enako, so plače med obema spoloma, se pripravljajo ukrepi, da se plače izenačijo.

(Prevedo tiskanega poročila Mednarodnega šolskega biroja v Zenevi)

tičnega in koristnega značaja, tako v osnovnih, srednjih šolah in na učiteljskih.

9. Pomanjkanje učnega osebja še vedno čuti v mnogih državah (ta kriza zadeva ponekod srednje šolstvo, zlasti pouk matematike in naravoslovja). Vendar se položaj popravlja in vedno številnejše so države, kjer gledajo na položaj manj črnogledo.

10. Šolanje osnovnošolskih učiteljev je še vedno v ospredju zanimanja šolskih oblasti. V resnici je isto število držav kot lani, kjer so podvzeli ukrepe za boljše pripravo učiteljev (ena država na tri), profesorjev (ena država na štiri) in učnih moči v strokovnem šolstvu (ena država na sedem). Tretjina držav je izboljšala plače učnemu osebju, in kjer doslej še ni bilo enako, so plače med obema spoloma, se pripravljajo ukrepi, da se plače izenačijo.

(Prevedo tiskanega poročila Mednarodnega šolskega biroja v Zenevi)

Drago Vončina

Pripombe k problematiki mature

Po 1. členu popravljenega besedila Začasnega pravilnika o maturi z dne 20. maja 1953 mora matura ugotoviti, ali imajo kandidati solidno splošno izobrazbo, ali so si pridobili dovolj temeljnega znanja, da bodo mogli uspešno opravljati poklice, koristne za skupnost ali pa nadaljevati šolanje na visokih šolah, ali poznajo pridobitve narodnoosvobodilnega boja, pravice in dolžnosti državljana FLRJ, skratka, pokazati morajo splošno zrelost.

Odkolitev o tem, kakšno znanje na dokaže maturant, da bo mogel uspešno opravljati poklice, koristne za skupnost ali pa nadaljevati šolanje na visokih šolah, je treba opreti na razloge, ki izvirajo iz zahtev našega sodobnega življenja. V okviru diskusije o reformi obveznega šolstva se je ponekod sililo vprašanje, ali spada znanje tujih jezikov in splošno izobrazbo. Pred sto leti bi bili še možni odgovori na to vprašanje negativni ali s kakšno nevtralno formulo. Ob sodobnem razvoju sveta, ki ga za sedaj politično označuje pojem »mirne aktivne koeksistence«, iz katere izteka, kot to dokazujejo zgodovinski, življenjski celotni dejstva, ki so si še pred kratkim stali dokaj skeptično na sproti, pa nam dokazuje, da se samo življenjsko občutje, izteka, je bolj ali manj intenzivno udeležba na svetovni civilizaciji in kulturi, poleg tega pa je tudi teoretični premislek, da spada znanje vsaj enega tujega jezika in splošno izobrazbo in s tem v obvezno šolanje.

Tem bolj seveda to velja za višjo gimnazijo, kjer je to vprašanje rešeno s prvimi in drugimi tujimi jeziki in z možnostjo, da dijak poleg dveh obveznih študijsko fakultativno še druge tuje jezike, ako se zbere dovolj interesov in so na razpolago strokovnjaki za opritrane jezike. S tem se maturant pripravi za študij na visoki šoli, saj bi bil tam hud anahronizem, ako bi študent domišljal, da bo mogel ob nezasišlanem napredku znanosti po vsem svetu izhajati brez tujih jezikov ali pa zgolj s formalističnim znanjem enega samega tujega jezika.

Pri tem nastaja nadvse važno vprašanje: kaj naj bo 1. smoter pouka tujih jezikov na višji gimnaziji, in 2. kakšna naj bodo vsa vsebina in oblika mature. Odgovor na obe vprašanji mora nujno iztekat iz splošne politične in kulturne konfiguracije naše socialistične domovine in sodobnega sveta, nadalje pa iz obeh postulatov 1. člena Začasnega pravilnika o maturi, ki zahtevata, da naj bo maturant zmožen opravljati poklice, koristne za skupnost ali pa nadaljevati šolanje na visokih šolah.

Politične sile, ki so zasidrane v naprednem svetovnem nazoru in splošnem napredku človeštva, vodijo svet v smeri socializma in s tem vred v smeri življenja v svetovni skupnosti. Razvoj tehnike in gospodarstva, zlasti iznajdbe zadnjega stoletja in pol na področju komunikacij, so zmanjšale zemeljsko oblobo na relativno akromne dimenzije, saj v 48 urah obletimo vso geostoro. Zato tujski promet še nikdar v zgodovini ni bil tako razvijen kot danes.

Ključno stališče do sedaj veljavnih pravil o maturi iz tujih jezikov narekuje preudarek o naslednjih vprašanjih: 1. problematična je določba, ki vsebuje prva alineja 1. člena Začasnega pravilnika, kjer je rečeno, da tekst za pismeno nalogo lahko določi SPK LRS, če pa tega ne stori do 5. junija, da to stori izpitni odbor. Marsikaj govori za to, da bi se iniciativa v tej stvari prepustila izpitnim odborom. Pedagoški razlog za to je v tem, da po dnu tujih jezikov v raznih področjih naše domovine še ni na enakem nivoju in verjetno tudi še več let ne bo, saj se bo v posameznih gimnazijah — ne da bi se posebej ozirali na vprašanje človeškega materiala med dijaki — nujno odražal pojav fluktuacije učiteljev in dejstvo, da v mnogih krajih le zasilno rešujejo pomanjkanje strokovnjakov. Zato bi bilo primerno, ako bi se prepustila izbira tekstov izpitnim odborom, ki naj bi dajali pismene naloge ustreznemu nivoju in posebnim interesom, ki vladajo na zavodu ali morda v mestu.

2. Določilo, da naj teksti obsegajo 25 do 30 tiskanih vrstic izvira še iz stare Avstrije, kjer so naši maturanti dobivali okroglo 30 tiskanih vrstic nemškega teksta; vendar moramo pomisliti, da je bila tedaj situacija zares drugačna in da je srednji dijak brez stiske mogoče prevesti svoj penzum, medtem ko dandanes srednjega dijaka pri 30 tiskanih vrsticah »baše«. V Franciji navaja predpis 140—160 besed, to bi bilo 14 do 16 vrstic. Za našo tradicijo se mi zdi to preskromno, pač pa mislim, da bo primerno, ako se določi za prevodni odlomek 20 — 25 vrstic. Na takšen zahtevek bi srednji dijak gledal brez panike in z zaupanjem in bo zanj bil tudi prilagojen način pouka tujih jezikov. Predvsem je

šlo za razumevanje tekstov. Sluša čujno se je smoter pouka tujih jezikov iz prej navedenih razlogov precej kril tiste čase s smotrom pouka klasičnih jezikov. Zato so tudi pri pouku tujih jezikov uporabljali gramatično-prevaljalno metodo, ki je dijaka ob maturi pripeljala do tega, da je znal gramatično razložitveni tekst, ki ga je dobil od komisije, ga prenesti v svoj materin jezik in mu dati literarno zgodovinsko tolmačenje. Ta metoda, ki je bila deduktivna po svoji strukturi, se je tako zagrizla v naše šolstvo, da se že dolga leta in ne vedno z uspehom borimo zoper njo, čeravno so po vsem svetu že davno razčiščeni pojmi o nesprimernosti in naravnost škodljivosti gramatično-prevaljalne metode pri pouku tujih jezikov.

Znanost o jeziku je pokazala, da je standardna oblika jezika živi govor. Razvoj novih družbenih oblik po vsem svetu nedvomno terja od naprednega razvitega človeka znanje živega, t. j. sodobnega govora v tujem jeziku, saj se bo le tako mogel udeleževati osebnega in duhovnega občenja s kulturnimi ljudmi po svetu. Dostopne pa mu bodo pri tem tudi takšne komunikacijske institucije, kot so radio in televizija. Pouk, ki ne skrbi za fonologijo in ne posreduje dijaku govorne spretnosti, ki ga torej ne usposablja za poslušanje in razumevanje govorne besede (in radijskih prenosov) kakor tudi za eksperimentalne lastne duševnosti, marveč se omejuje samo na komensko in gramatično tolmačenje tekstov, danes ne zadostuje več, ampak je le torzo.

V razvoju sodobnega sveta pa se maturant, ako naj služi skupnosti, ne more omejevati le na pasivno zadržanje do jezika, t. j. na razumevanje, ampak hoče biti aktiven, hoče tudi jezik tudi govorno obvladati. Socialna vloga jezika je v em, da govorec iz glasovnih simbolov izraža svoje misli, čustva, hotenja, da občuje z ljudmi. Ne samo, da je smešno in tragično obnem, ako vidiš, kako maturant ne zna kdo ve kaj povedati v jeziku, ki se ga je učil osem let. Človek se ga je učil, čemu se trojijo tolikšna družbena sredstva za tako neznan uspeh. Kajti samo formalna izobrazba, logično mišljenje in mentalna disciplina, torej vrline, ki so po zadnjih starih pedagogov izvirale iz študija jezikov, so prevažna nagrada za osemletne napore profesorjev in dijakov. Govorna znanja ne zahteva od naših ljudi samo razvoj turizma pri nas, ampak tudi zavest, da mora vsakdo izmed nas v svojem delokrogu afirmirati pred svetom našo domovino, našo družbo, našo kulturo.

Poleg obvladanja govora in tekstov v tujem jeziku mora maturant poznati kulturo in sodobno vlogo tujega ljudstva, katerega jezik je študiral. Če rečemo kulturo, ne mislimo samo na lepo literaturo in literarno zgodovino, ampak tudi na druga kulturna področja: likovno umetnost, glasbo, filmsko umetnost, arhitekturo, tehniko, šport.

Ključno stališče do sedaj veljavnih pravil o maturi iz tujih jezikov narekuje preudarek o naslednjih vprašanjih: 1. problematična je določba, ki vsebuje prva alineja 1. člena Začasnega pravilnika, kjer je rečeno, da tekst za pismeno nalogo lahko določi SPK LRS, če pa tega ne stori do 5. junija, da to stori izpitni odbor. Marsikaj govori za to, da bi se iniciativa v tej stvari prepustila izpitnim odborom. Pedagoški razlog za to je v tem, da po dnu tujih jezikov v raznih področjih naše domovine še ni na enakem nivoju in verjetno tudi še več let ne bo, saj se bo v posameznih gimnazijah — ne da bi se posebej ozirali na vprašanje človeškega materiala med dijaki — nujno odražal pojav fluktuacije učiteljev in dejstvo, da v mnogih krajih le zasilno rešujejo pomanjkanje strokovnjakov. Zato bi bilo primerno, ako bi se prepustila izbira tekstov izpitnim odborom, ki naj bi dajali pismene naloge ustreznemu nivoju in posebnim interesom, ki vladajo na zavodu ali morda v mestu.

2. Določilo, da naj teksti obsegajo 25 do 30 tiskanih vrstic izvira še iz stare Avstrije, kjer so naši maturanti dobivali okroglo 30 tiskanih vrstic nemškega teksta; vendar moramo pomisliti, da je bila tedaj situacija zares drugačna in da je srednji dijak brez stiske mogoče prevesti svoj penzum, medtem ko dandanes srednjega dijaka pri 30 tiskanih vrsticah »baše«. V Franciji navaja predpis 140—160 besed, to bi bilo 14 do 16 vrstic. Za našo tradicijo se mi zdi to preskromno, pač pa mislim, da bo primerno, ako se določi za prevodni odlomek 20 — 25 vrstic. Na takšen zahtevek bi srednji dijak gledal brez panike in z zaupanjem in bo zanj bil tudi prilagojen način pouka tujih jezikov. Predvsem je

3. Pomanjkljivo se mi zdi dejstvo, da pravilnik ne vsebuje ničesar o vsebini maturitetnega teksta. Klasična tradicija, ki je še močno zakoreninjena pri nas, je gojila filozofske ali estetske, nujno v preteklost obrnjene ne sodobne tekste. Mislim, da je pri maturi mesto le sodobnim tekstom. Na ne samo estetskim in poetično vznesenim, ampak tudi tekstom s področja znanosti, kulture, tehnike, družbenih ved. Ravno z interpretacijski takšnih tekstov bo dijak po eni strani dokazal »splošno zrelost« (gl. 1. člen Začasnega pravilnika) in pa sposobnost za študij na visokih šolah (gl. 1. stolpec).

4. V zvezi s pismeno nalogo iz tujih jezikov je tudi problematična unitarnost teksta za pismeno nalogo. Ker se prevodni tekst nujno ravna po srednjem dijaku, bi morda bilo umestno razmisлити o tem, ali ne bi kazalo dati za kandidate, ki se čutijo dovolj močne za to, poleg prevodne teme naslov za prost spis (esej), in to tem bolj, ker se po mnogih šolah nalogo kandidati, ki si žele takšnega dela. Takšen način bi tudi ustrejal delstvu, da so med dijaki receptivni in aktivni tipi.

5. Nadaljnja možnost bi bila, da se izrine iz ustne in deloma pismene mature prevod, ki pravzaprav terja od dijaka, da cerebralno vozi po dveh tirih, po tujejezičnem in slovenskem in torej pokaže v najboljšem primeru le 50% tega, kar bi mogel pokazati v tujem jeziku. Maturitetna naloga, ki naj bi skušala vsaj delno izriniti prevod, bi mogla biti na pr. a) strminec daljšega teksta (ene strani) v zgoščeno in zaokroženo formulacijo kakšnih 10 vrstic, b) razširitev skopih podatkov 5 vrstic v poročilo, zgodbo ali razpravo kakšnih 25 do 30 vrstic in podobno. Pri takšni nalogi bi dijak na eni strani pokazal več znanja v tujem jeziku, na drugi pa večjo zrelost v logičnem mišljenju in mentalni disciplini.

6. Glede slovarja mislim, da je za mnoge dijake potuba, saj od njih da se bodo »naštevila«. I slovarja, ne posevajo dovolj skrbnosti pridobivanju besednega zaklada in idiomatskih izrazov. Zato bi morda kazalo izključiti slovar, pač pa napisati neznane besede ali obrate, ki jih dijaki »absolutno« še niso srečali, na tablo s pomensko protislovo.

Gotovo ni treba poudarjati, da je neumestno dajati pri maturi odlomke starejše kot 100 let, tako da prideva v poštev realizem in sodobnost. Vendar naj prewladuje sodobnost, saj je njena problematika kandidatom bližja in zanje tudi zanimivejša.

K zaključku bi bilo potrebno dodati še to, da bo treba pred uvedbo novega sloga v delo izpitne komisije nuditi bodočim kandidatom večleten staž v novih posojih: profesorji in dijaki se bodo morali živjeti v nove zahteve in jim prilagoditi svoje delo.

Rad smo se udeležili seminarja, ki je bil že dolgo napovedan, saj o risanju ali »likovni vzgoji« — kakor to danes pravimo — krožijo že dolgo najrazličnejša mnenja. Predani smo videli v Mariboru nekaj otroških domačih in tujih risarskih razstav in od takrat smo iskali »redšilno« besedo, ki bi pomirila razburjene duhove. Vedeli smo, da v likovni umetnosti vladajo posebni zakoni, ki se večkrat spreminjajo, umirajo in vstajajo, pa se spet porajajo v novih oblikah in vsebinah... Tudi po lanski Jančičevi razstavi in po glasovnih iz Ljubljani in Zagreba še ni bilo konca vsem risarskim razpravam po šolah, zbornicah in na cesti. Kdo ima prav; tisti, ki hočejo izključno s svojim vplivom voditi risarsko izražanje mladine in s svojimi vzorci (shemami in tehniko) usmerjati risarsko spretnost v šoli? Ali pa oni, ki se priznavajo za pristaše nove likovne vzgoje, sloneče na otrokovi ustvarjalnosti brez vsakega podajanja risarskih predlog in shem, brez predpisovanja, pač pa na osnovi razvijanja sposobnosti na spoznavanju likovnih prncipov v splošnoizobraževalni šoli?

Tridnevni seminar je bil namenjen tudi drugi »struji«, ki si kot »modernistična« le polagoma utrjuje svoje pozicije. Zbralo se nas je približno 80, večinoma iz mariborskih osnovnih šol, profesorjev malo, inšpektorjev prav nič. In vendar so predavanja tov. Atenke Gerlovič, Piščanec, inž. Aceceto in Vogeinikove (skupno 18 ur) bila temeljne važnosti za razvoj celotnega risarskega pouka v Mariboru. Na originalnih slikah ljubljanske mladine smo se lahko prepričali, da hodijo tam povsem drugačnoma, ki se zelo razlikujejo od mariborskih risarjev. Sicer je tudi v Mariboru že več let opaziti, da se razstave ob koncu šolskega leta medsebojno zelo razlikujejo. Morda se ne motijo oni, ki pravijo, da je vsak profesor risarja sam svoj metodik. Ali: Vsaka šola — drugačno risanje. Iz umetnostnih vidikov zveni to še kar razveseljivo. Je pa v resnici anarhizem, ker »obče veljavni« metod ne more biti na ducate, posebno danes, ko govorimo o šolski reformi. Tov. Gerlovičeva je jasno začrtila pot ustvarjalnemu likovnemu izražanju, ki zah-

vrednostjo v tujem jeziku, pri kritičnih izrazih pa v slovenščini. Glede ustnega izpita je treba poudariti, kar je pokazala uvodna analiza, da mora kandidat pokazati pri maturi zadostno znanje živnega jezika. Zato mora dokazati poleg fonološkega znanja dovolj obsežne besedni in idiomatski zaklad in pa praktično privajenost v uporabi vsaj osnovnih sintaktičnih struktur tujega jezika. To znanje dokazuje kandidat v obnovi in tolmačenju teksta, ki ga je prejel.

V Objavah z dne 15. II. 1953 kos III, str. 3, se pričakuje, da bo glasno prebral svoj odlomek in na profesorjeva vprašanja razložil slovnične posebnosti teksta. Odlomek je lahko zajet tudi v časopisu ali reviji. Vendar gramatična vprašanja niso neugibno potrebna, ako je kandidato jezikovno oblikovanje dobro. Prevod, kot je razvidno iz pravkar citirane okrožnice, služi samo za kontrolo in se učitelj izogiba, kolikor se da. Prevod ne more biti cilj. Ne, cilj je obvladanie pogovornega jezika kot ljudskega občila.

Literarnozgodovinska vprašanja naj se omejujejo na najnujnejše, nikakor pa ni na mestu »oddravanje« nekih nazivov naučenih oznak. Te verbalistične in formalistične metode naj nadomesti razgovor o vsebini, o osnovni misli, vzbujajo naj se reminiscence na odrake predstave ali na prevode v slovenščino (na pr. Shakespearea), reminiscence na tuje filme in sodbe o njih, na vlike... ki so jih kandidati odnesli z razstav inozemskih umetnikov in podobno. Tekste naj analizirajo kandidati tudi idejno in stilistično-estetsko.

Gotovo ni treba poudarjati, da je neumestno dajati pri maturi odlomke starejše kot 100 let, tako da prideva v poštev realizem in sodobnost. Vendar naj prewladuje sodobnost, saj je njena problematika kandidatom bližja in zanje tudi zanimivejša.

K zaključku bi bilo potrebno dodati še to, da bo treba pred uvedbo novega sloga v delo izpitne komisije nuditi bodočim kandidatom večleten staž v novih posojih: profesorji in dijaki se bodo morali živjeti v nove zahteve in jim prilagoditi svoje delo.

Rad smo se udeležili seminarja, ki je bil že dolgo napovedan, saj o risanju ali »likovni vzgoji« — kakor to danes pravimo — krožijo že dolgo najrazličnejša mnenja. Predani smo videli v Mariboru nekaj otroških domačih in tujih risarskih razstav in od takrat smo iskali »redšilno« besedo, ki bi pomirila razburjene duhove. Vedeli smo, da v likovni umetnosti vladajo posebni zakoni, ki se večkrat spreminjajo, umirajo in vstajajo, pa se spet porajajo v novih oblikah in vsebinah... Tudi po lanski Jančičevi razstavi in po glasovnih iz Ljubljani in Zagreba še ni bilo konca vsem risarskim razpravam po šolah, zbornicah in na cesti. Kdo ima prav; tisti, ki hočejo izključno s svojim vplivom voditi risarsko izražanje mladine in s svojimi vzorci (shemami in tehniko) usmerjati risarsko spretnost v šoli? Ali pa oni, ki se priznavajo za pristaše nove likovne vzgoje, sloneče na otrokovi ustvarjalnosti brez vsakega podajanja risarskih predlog in shem, brez predpisovanja, pač pa na osnovi razvijanja sposobnosti na spoznavanju likovnih prncipov v splošnoizobraževalni šoli?

Tridnevni seminar je bil namenjen tudi drugi »struji«, ki si kot »modernistična« le polagoma utrjuje svoje pozicije. Zbralo se nas je približno 80, večinoma iz mariborskih osnovnih šol, profesorjev malo, inšpektorjev prav nič. In vendar so predavanja tov. Atenke Gerlovič, Piščanec, inž. Aceceto in Vogeinikove (skupno 18 ur) bila temeljne važnosti za razvoj celotnega risarskega pouka v Mariboru. Na originalnih slikah ljubljanske mladine smo se lahko prepričali, da hodijo tam povsem drugačnoma, ki se zelo razlikujejo od mariborskih risarjev. Sicer je tudi v Mariboru že več let opaziti, da se razstave ob koncu šolskega leta medsebojno zelo razlikujejo. Morda se ne motijo oni, ki pravijo, da je vsak profesor risarja sam svoj metodik. Ali: Vsaka šola — drugačno risanje. Iz umetnostnih vidikov zveni to še kar razveseljivo. Je pa v resnici anarhizem, ker »obče veljavni« metod ne more biti na ducate, posebno danes, ko govorimo o šolski reformi. Tov. Gerlovičeva je jasno začrtila pot ustvarjalnemu likovnemu izražanju, ki zah-

teva od učitelja in profesorja temeljitejšo likovno izobrazbo. Razočaranj so lahko vsi tisti, ki so mislili, da gre za povsem »svobodno risanje«, kjer ni treba različnejša mnenja. Predani smo videli v Mariboru nekaj otroških domačih in tujih risarskih razstav in od takrat smo iskali »redšilno« besedo, ki bi pomirila razburjene duhove. Vedeli smo, da v likovni umetnosti vladajo posebni zakoni, ki se večkrat spreminjajo, umirajo in vstajajo, pa se spet porajajo v novih oblikah in vsebinah... Tudi po lanski Jančičevi razstavi in po glasovnih iz Ljubljani in Zagreba še ni bilo konca vsem risarskim razpravam po šolah, zbornicah in na cesti. Kdo ima prav; tisti, ki hočejo izključno s svojim vplivom voditi risarsko izražanje mladine in s svojimi vzorci (shemami in tehniko) usmerjati risarsko spretnost v šoli? Ali pa oni, ki se priznavajo za pristaše nove likovne vzgoje, sloneče na otrokovi ustvarjalnosti brez vsakega podajanja risarskih predlog in shem, brez predpisovanja, pač pa na osnovi razvijanja sposobnosti na spoznavanju likovnih prncipov v splošnoizobraževalni šoli?

Tridnevni seminar je bil namenjen tudi drugi »struji«, ki si kot »modernistična« le polagoma utrjuje svoje pozicije. Zbralo se nas je približno 80, večinoma iz mariborskih osnovnih šol, profesorjev malo, inšpektorjev prav nič. In vendar so predavanja tov. Atenke Gerlovič, Piščanec, inž. Aceceto in Vogeinikove (skupno 18 ur) bila temeljne važnosti za razvoj celotnega risarskega pouka v Mariboru. Na originalnih slikah ljubljanske mladine smo se lahko prepričali, da hodijo tam povsem drugačnoma, ki se zelo razlikujejo od mariborskih risarjev. Sicer je tudi v Mariboru že več let opaziti, da se razstave ob koncu šolskega leta medsebojno zelo razlikujejo. Morda se ne motijo oni, ki pravijo, da je vsak profesor risarja sam svoj metodik. Ali: Vsaka šola — drugačno risanje. Iz umetnostnih vidikov zveni to še kar razveseljivo. Je pa v resnici anarhizem, ker »obče veljavni« metod ne more biti na ducate, posebno danes, ko govorimo o šolski reformi. Tov. Gerlovičeva je jasno začrtila pot ustvarjalnemu likovnemu izražanju, ki zah-

teva od učitelja in profesorja temeljitejšo likovno izobrazbo. Razočaranj so lahko vsi tisti, ki so mislili, da gre za povsem »svobodno risanje«, kjer ni treba različnejša mnenja. Predani smo videli v Mariboru nekaj otroških domačih in tujih risarskih razstav in od takrat smo iskali »redšilno« besedo, ki bi pomirila razburjene duhove. Vedeli smo, da v likovni umetnosti vladajo posebni zakoni, ki se večkrat spreminjajo, umirajo in vstajajo, pa se spet porajajo v novih oblikah in vsebinah... Tudi po lanski Jančičevi razstavi in po glasovnih iz Ljubljani in Zagreba še ni bilo konca vsem risarskim razpravam po šolah, zbornicah in na cesti. Kdo ima prav; tisti, ki hočejo izključno s svojim vplivom voditi risarsko izražanje mladine in s svojimi vzorci (shemami in tehniko) usmerjati risarsko spretnost v šoli? Ali pa oni, ki se priznavajo za pristaše nove likovne vzgoje, sloneče na otrokovi ustvarjalnosti brez vsakega podajanja risarskih predlog in shem, brez predpisovanja, pač pa na osnovi razvijanja sposobnosti na spoznavanju likovnih prncipov v splošnoizobraževalni šoli?

Tridnevni seminar je bil namenjen tudi drugi »struji«, ki si kot »modernistična« le polagoma utrjuje svoje pozicije. Zbralo se nas je približno 80, večinoma iz mariborskih osnovnih šol, profesorjev malo, inšpektorjev prav nič. In vendar so predavanja tov. Atenke Gerlovič, Piščanec, inž. Aceceto in Vogeinikove (skupno 18 ur) bila temeljne važnosti za razvoj celotnega risarskega pouka v Mariboru. Na originalnih slikah ljubljanske mladine smo se lahko prepričali, da hodijo tam povsem drugačnoma, ki se zelo razlikujejo od mariborskih risarjev. Sicer je tudi v Mariboru že več let opaziti, da se razstave ob koncu šolskega leta medsebojno zelo razlikujejo. Morda se ne motijo oni, ki pravijo, da je vsak profesor risarja sam svoj metodik. Ali: Vsaka šola — drugačno risanje. Iz umetnostnih vidikov zveni to še kar razveseljivo. Je pa v resnici anarhizem, ker »obče veljavni« metod ne more biti na ducate, posebno danes, ko govorimo o šolski reformi. Tov. Gerlovičeva je jasno začrtila pot ustvarjalnemu likovnemu izražanju, ki zah-

O študiju logopedije na Višji pedagoški šoli v Ljubljani

Kot je razvidno iz razpisa o sprejemu slušateljev na VPS v Ljubljani (Prosvetni delavec št. VII-8) bodo jeseni na tej šoli odprl oddelek za študij logopedije. Ker se pri nas ta študij uvaja prvič in ker se o problemu mladine v govorni motnjavi le malo ve, bi želeli o njem dati kratko poročilo.

V Sloveniji imamo v šol. letu 1955/56 preko 206.000 šoloobveznih otrok. 4% teh otrok, t. j. preko 8.000, ima razne lažje ali težje govorne motnje. Govorna motnja ovira otroka v normalnem govornem izražanju, saj je njegov govor često pomanjkljiv, težko razumljiv in nejasen, naporen in mučen za govornika in poslušalca. Ker se temu problemu navadno preduči še ne-normalen odnos do človeka z govorno motnjo, in pr. pomilovanje, norčevanje, spakljivo nasmevanje, pomisleki, motnja v težak priholosti problem otroka in mladostnika in ima često za posledico težko duševno depresijo in občutek manjvrednosti. Kako težak subjektivni faktor predstavlja govorna motnja, posebno dejstvo, da zlasti med dekletami s to hibo pride v dobi pubertete celo do samomorov.

Drugo vprašanje je, ali lahko nestrokovnjak odpravlja govorne motnje. Vse dosedanje izkušnje kažejo, da to ni mogoče, nasprotno, taki poskusi so

stanje često še poslabšali. Ker imamo sedaj v LRS samo 3 logopede, ki se poklicno bavijo z odpravljanjem govornih motenj (2 na Zavodu za gluho mladino v Ljubljani, in 1 v Celju in Mariboru), nam ne kaže drugega, kot da vzgajamo mlad kader logopedov, ki bodo lahko pomagali logopatski mladini, ki je je te pomoči silno potrebna. Določilo logopeda je sicer težko, a zelo lepo in koristno. Ne verjamem, da bi imel kak učitelj takega predane in hvaležne učence, kot jih ima dober logoped.

Študij logopedije bo trajal 2 leti in bo obsegal teoretični in praktični del. Poudarjeno bo zlasti tisto strokovno znanje, ki bo služilo logopedom za njihovo praktično delo. Po dovršenem študiju bodo dobili slušatelj naziv predmetnega učitelja-logopeda.

Razen z govornimi motnjami se bodo slušatelji seznanili tudi s problemom naglušnih otrok. Naglušni otroci so težko vprašanje tako v družini kot v šoli, posebno težko pa je za otroka, če okolica ni ve, da slabo sliši, pa pomanjkljivosti, ki imajo svoj vzrok v pomanjkljivem sluhu, pripisujejo njegovi ne-pazljivosti, neobgljivosti, trm i. t. d. Zato bo ena izmed prvih nalog, da se pri pregledih šolske mladine obvezno pregleda tudi sluh otrok in se uvede za naglušne otroke poseben stro-

kovni pouk. Razeri tega je naglušnost večkrat vzrok govornim motnjam oziroma pomanjkljivi izgovorjavi.

Kako bo z zaposlitvijo bodočih logopedov? Predvsem bo potrebno, da dobij vsaj okraj vsaj 1 do 2 logopeda, večji centri pa še več. Ni pa potrebno, da bi vsaka večja šola imela svojega logopeda. Popovrčno uspe 1 logoped v šolskem letu odpravi govorne motnje 60 do 80 logopatov; torej pride 1 logoped na približno 2.000 šoloobveznih otrok. Njegov sedež bo na šolski polikliniki, njegovo delovno področje pa šole na območju poliklinike. Kjer šolske poliklinike ni, bo treba najti drugo primerno središče za izhodišče logopedovega dela, kar često zavisi od krajevnih razmer. Ker sedaj še nimamo posebnih ustanov za logopate, bo delo logopedov ambulantno; učenci bodo hodili na govorne vaje od časa do časa po določenem razporedu.

Svetujemo okrajnim svetom za prosveto, da omogočijo študij logopedije vsaj 1 do 2 učiteljama iz vsakega okraja, vse tovarniše in tovarišice pa, ki bi želeli o tem vprašanju dobiti točnejše informacije, vabimo, da se obrnejo osebno ali pismeno na Zavod za gluho mladino v Ljubljani.

Jože Zakovšek

Se o ocenjevanju in šolski reformi

(Nekaj pripomb k prispevku tov. Tirana v št. 8 PD)

Ne vem, če je potrebno, da smo prišli v tak primitivizem, da hočemo gasiti hišne številke, ko je požar zanj že celotno mesto? Danes nam gre za vso šolsko reformo in je povsem jasno, da se bo šele po njej moglo pri ocenjevanju kaj spreminiti. Posebno glede vsebine in metod vzgojno-izobraževalnega dela! Čemu torej šolske besede? Avtor V. Smaž na zadnji strani istega »Pr. d. n. pr. zbiranje: V Velenju ne barantajo za red«. In vendar je njihov povprečni procent 59,5 »za dovolj«, kakor pravi pisec. Sličnih primerov imamo polno. Izplačalo bi se na teh »uspešnih« izvesti analizo 41% »odpadkov«, kakor to dela proizvodnja. Kaj se zgodi v proizvodnji, če je odpadkov preveč? Sledi takoj alarm in iskanje vzrokov: Ne-sposobnost pri delu? Slabo opravljanje z materialom? Vpliv zunanjih faktorjev? Odnosi? Odnosi? Odnosi? Celoten delovni proces ne odziva? In tem kr. teriju bi šele videli vsoto absurdov.

Problem ocenjevanja niti zbiran problem. Mnogo več kot »pravilno« izražanje nam mora biti danes odnos razredne skupnosti do učenja sploh. Tega žal tov. T. in S. ne omenjata. In vendar je to bistvo socialistične šole. V tej smeri pa bi mogli še marsikaj storiti! Ne sme ni biti vseeno, če je razred organizirana skupnost ali konglomerat. V razredu z oblikovanim kolektivom omenjati samj spoznanje, da mora vsak podnece svoje interese podrediti skupnosti. To skupnosti učenec upošteva in ji je odgovoren za svoje delo. To se pravi, da se učni ne zaradi učitelja ampak zvezi in naračajo tudi zaradi odgovornosti do skupnosti, ki je dolžna izpolniti svoje naloge, t. j. se učiti. Če kdo sam tega ne zmore, mu naj kolektiv pomaga. Zato v razredu drug drugega dobro poznajo. Če je jedro zdravo in skupnost moralno dobro razvila, v razredu spekulacije biti ne more. Razrednik je prav tako član kolektiva, ki skrbi za primerno delovno vzdušje in za uspehe dela. S tem učenci niso tu samo pasiven objekt vzgoje, saj jih veže na »učno snov« osebno in kolektivni interes. Osební uspeh pri učenju ne sme smatrati kot pri-

spevek k skupnim naporom. Neuspeh pomeni za skupnost omaloževanje in hudo prizadeje čas razreda. To pa je že povse drugačen odnos do dela in učenja! Neuspehi se znižajo na minimum. Tako nam kaže izkušnja razrednih kolektivov.

Organizaciji razrednih skupnosti se najbolj prilaga delo v skupinah in to v razredih po največ 30 učencev. Take formacije predvideva naša šolska reforma. Tedaj bomo tudi problem ocenjevanja reševali drugače. Pri prenapolnjenih razredih in frontalnem pouku pa bodino

kar zadovoljni, če vsaj »barantanja za red« ne bo! Nikakor pa ne more biti 59 odstotkov ocenjen kot »zadovoljen«. V Mariboru po n. pr. 56 odstotkov pri inšpektoratu ocenili za gimnazije takole: »Menim, da je mnogo prosvetnih delavcev s tem ocenilo tudi svoje lastno delo, saj nas učni pedagogika, da pomeni ocenjevanje tudi presojanje lastnega dela.« (T. Ferlinc) To pa pomeni, da se »zamišlja« in pomaga tam, kjer najvišje moremo: pri naši celotni šolski reformi!

—G.

ŠOLSKE NOVICE od vsepovsod

MEHIKA
Od oktobra 1954 je že več kot 50 odptov odšlo po deželi, da bi tam širile prosvetno delo. Te »prosvetne misije« sestavljajo študentje, ki odhajajo na delo ob nedeljah, da ne bi trpel njih študij. Dosedaj so tako ustanovili že pet ljudskih knjižnic, sedem zdravstvenih odborov, predvajali 150 vzgojnih filmov, priredili celo vrsto predavanj, gledaliških predstav, pevskih in plesnih nastopov itd.

Nedavna študija ugotovljata, da 42 odstotkov srednješolcev obvlada vsaj en tuj jezik, predvsem angleščino. To veliko zanimanje za tuje jezike je pripisati vedno živahnemšim trgovskim, tehničnim in turističnim odnosom s tujim svetom.

NEMCIJA
V Porenju in severni Vestfaliji odslej noben solar ali solarika ne bosta mogla končati obvezne šole, ne da bi zadostila minimalnim zahtevam Nemške države za reševanje in se izkazala, da znata plavati. Pri izpitu iz plavanja dobi vsak izpovedalo.

NIZOZEMSKA
Z zakonskim odlokom o razvoju predšolskega šolanja se je na univerzi v Amsterdamu v okviru pedagoške skupine osnovna stolica za vzgojo osebja v predšolski dobi. Šolanje traja dve leti.

V Leidenu so organizirali nov tip šole, ki jo imenujejo »Obrti« srednjeletniška šola. Name-njena je mladim ljudem, ki

imajo razvit predvsem smisel za praktično delo, manj pa za teoretični del normalnega srednje